

BİR ŞÂİR VE BİR KİT'A

Râsim DENİZ

Zamanın zulmüne uğramış nice kitaplar, nice şâirler ve nice şiirler vardır. Bunları bulmak, bilmek ve ebediyete intikal ettirmek oldukça zor bir iştir. Bir köşeye atılmış, yırtılmış, tahrip edilmiş binlerce kitaplar, mecmualar içinde, kimbilir kaç şiir yok olup gitmiştir. Sağlığında kıymetini bilmediğimiz, sözlerini ve şiirlerini bir tarafa yazmadığımız veya yazılanları muhafaza etmediğimiz ve böylece hafızalardan silinip yok olan kimbilir kaç şâirimiz vardır; Allah bilir...

Zaman herşeyi unutturmakta ve yok etmektedir. Zamanın zulmünden kitapları, mecmuaları ve sözleri kurtarmak, insanların elindedir. Bulduklarını, bildiklerini, duyduklarını, bir tarafa atmadan yâdellere satmadan, tahrip etmeden ve ettirmeden saklamalı, şaklatmalı, yazmalı ve muhafaza altına almalıdır ki; böylece kültür mirasımız yok olmaktan kurtulsun...

Hele, bugün dursun yarın, gibi ihmalıklarımız bize çok pahalıya mal olmaktadır... Elimizdeki imkanların nasıl yok olup gittiklerini gördükten sonra aklımız başımıza gelmekte, fakat iş işten geçmektedir... Ya bilgi kaynağı olan yaşlı kişi ölmüştür, ya almayı ihmal ettiğimiz kitapları fâreler kemirmiş, güveler tahrip etmiş veya adam elden çıkarmıştır... Bu söylediklerimiz akla ilk gelenlerdir. Çok kıymetli kitapların yerlere gömüldüğünü, yabancılara satıldığını duymak ve birşey yapamamak ise insanı kahretmektedir...

Şâirlerimizin şiirleri umûmiyetle tam olarak bir kitapta, bir mecmuada ve bir cökkte bulunmayabilir. Bunların çeşitli sebepleri vardır. Bunlar arasında bir kaçını sayacak olursak; Şiiri kayda geçiren kimse yazdığı şiirin bir veya birkaç kıt'asını unutarak yazmamış olabilir, cönkü tutan kimse bir şiirin tamamını bilmeyebilir veya şâir o şiire daha sonra bir kıt'a eklemiş olabilir. Bu ve buna benzer sebeplerden dolayı bazı şiirlerde eksiklik veya noksanlıklar görü-

lür. Böylesi şiirler kitaba eksik olarak geçmişlerse, bunların tamamının ikinci baskıda kitaba geçirilmesi düşünülerek eksik olan kitaların yayımlanması gerekmektedir. Bu tür kıt'a tamamlamalar, tamamlayanlar için bir övünç kaynağı olmadığı gibi, daha önce eksik yayımlanmış kitaplar için de bir nâkısadır, bir özgür sayılmamalıdır. Çünkü insanlar eserlerini eldeki malzemeye göre yaparlar, her malzeme de tam olarak hiçbir yerde bulunmayabilir... Kaynaklar taranırken bir şâirin eksik bir şiirine rastlamış isek «eksikleri biz mi tamamlayacağız, bu kadcarcık eksik de bulunsun» deyip geçmemeliyiz. Yerine göre bir kıt'a değil, bir mısra bile şiirin bütünlüğü içinde çok önemli olabilir...

Husûsiyle kıymetli şâirlerimizin şiirleri, bir mısra ve bir kıt'a da olsa, onu nisyanaya terk etmeden edebiyat dünyasına kazandırmalıyız. Bu durum ilme verilen değeri ifade ettiği gibi, şâirlerimize olan vefa borcumuzdur da.

Biz de belirttiğimiz bu düşüncelerden hareketle; 1985'de «Halk Kültürü Yayınları» arasında çıkan çok değerli ilim adamlarımızın hazırlamış olduğu ve her fırsatta faydalandığımız «Azərbaycan Aşıkları Ve El Şâirleri» kitabının birinci cildinde bahsi geçen «Hasta Kâsım»ın, «Senem Gel» redifli şiirine bir kıt'a ilâve etmek istiyoruz, Azərbaycan Aşıkları Ve El Şâirleri kitabında olmayan bu kıt'a, şahsî kitaplığımızdaki şiir mecmuasındadır ve dört kıt'alık şiirin üçüncü kıt'asını teşkil etmektedir:

«Efendim sultanım sevgili hânım
Cefânı çekmekden yanupdur cânım
Çal tığ-ı gamzeyi dökülsün kânım
Elinde şemşirli kanlı senem gel»

Mecmuada geçen bu şiirin diğer üç kıt'asında bazı kelimelerde değişiklikler varsa da, önemli değildir. Ancak yine de, bu değişiklikleri kıt'a kıt'a yazarak belirtmeyi uygun bulmaktayız:

SEDEM GEL

- 1 — Güzeller¹ güzeli gel ha gel oldu
Yeşilli zerbablı allı senem gel
Avcıyı görünce maral bakışlı
Yüzü ağ incili² halli senem gel
- 2 — Âşık olan³ bir söz söyler özinden
Âlem mi kahr olmuş⁴ ela gözinden
Dudağı şekerli ballı senem gel
- 3 — Efendim sultânım sevgili hânım
Cefânı çekmekdea yanupdur cânım
Çal tığ-ı gamzeyi dökülsün kânım
Elinde şemşirli kanlı senem gel
- 4 — Hasta Kâsım der senin⁶ ile heneklüm
Ağ yüzinde haller⁷ benek beneklüm

Zerbâb⁸ mintanlı dikme⁹ gömleklüm
İnce belli¹⁰ toraman¹¹ şallı senem gel
İşâretli kelimeler Azarbaycan Âşıkları

Ve El Şâirleri kitabında şöyle geçmektedir :

1. Te'rifli.
2. Birçekli.
3. Odur.
4. Bada.
5. Danışanda.
6. Henekli benekli.
7. Gaşa haller.
8. Atlas.
9. İpek.
10. Üstü başı.
11. Tirme.